

Justícia Social

15 cts.

SETMANARI SOCIALISTA

Redacció: Pl, 11. - BARCELONA

La independència de la nació com a nació afavoreix en gran manera l'obra del Socialisme Internacionalista.—JEAN JAURÈS.

El Mestre parla

Deia Marat en novembre del 1789: «On és la pàtria dels que no tenen propietat i no poden esperar cap ventatja del Pacte social? Arreu són condemnats a servir sota el jou de l'amo o el de llurs conciudadans; qual-sevol revolució que esdevingui els hi deixarà el mateix lot d'esclavatge, de misèria i d'opressió. Què li deuen ells a l'Estat que no ha fet res més que sancionar llur pobresa i reblar llurs cadenes? No li deuen res més que odi i maledicció. Salveu l'Estat vosaltres als quals assegura una vida tranquil·la i platxerosa i no ens demaneu res a nosaltres, que ja és prou dur el destí que ens obliga a la necessitat de viure entre vosaltres».

Ah! Jo sé prou que Marat tenia un frenesí de desconfiança rencorosa. Sé també que, avançant-se a certs pseudemarxistes, interpretava esquivadament l'esperit i els interessos de classe que en el curs de la Revolució havien immobilitzat els proletaris. També sé que Marat ha censurat al poble per haver assaltat la Bastille on no hi havien res més que nobles empresonats. Es veu que eren no més els nobles caiguts els que clamaven destrucció. «Es—afageix Marat—motiu de singular reflexió per al filòsof veure amb quin ardor els desgraciats obrers exposen les vides llurs per a destruir aquest monument de la tirania que ocasionalment sofreixen llurs propis opressors».

I no oblidó pas que abans de la gran festa de la Federació que va crear l'unitat de la França revolucionària, Marat aconsellava al poble dels artesans i dels petits comerciants de formar de banda llur federació, ço que representava una escisió.

Però és que quan protestava contra la idea d'imposar al poble el servei militar amb aquelles paraules vehements: «On és la pàtria dels que no tenen propietat?» estava commogut encara pel vot de la burgesia revolucionària que negava als pobres el dret del sufragi i creava tres milions de ciutadans passius. Passius? Sí, aquesta és la mateixa paraula amb la qual la burgesia els designava.

I, qui no veurà que els ciutadans passius estan, en efecte, fora de la pàtria? La pàtria té el mateix sentit que el dret. Tota força social que es reserva el dret i el mutila, convertint-lo en privilegi, amputa i segrega la pàtria. El poble pobre, el poble obrer, el poble «passiu», era rebutjat per la ciutat, i quan cridava: «On és la pàtria dels obrers?», no renegava pas de la pàtria, sinó que acusava als qui li havien arrebaçada.

En aquest mateix sentit, també l'Ange, el gran precursor lionès de Fourier, el primer que des de 1792 ha esboçat el plan de la universal associació i del falansteri, denunciava la ruptura del Pacte social per l'egoisme burgès. En 1790, en fullet remarcable, que és la resposta més atrevida, una resposta socialista, a la llei de privilegi en sentit electoral votada per la Constituent, exclamava: «Es que ens temeu! Al decretar-nos «passius» sospiteu de la nostra activitat. Oh, germans meus! Aquesta és la por de Caïn... Perquè, en efecte: el decret que ens exclueix de les assemblees primàries, que ens separa de vosaltres i ens fereix de una mort civil, és un veritable fratricidi que no pot quedar en la impunitat».

«De quin crim podeu declarar-nos culpables? No estem en estat de guerra? Són vosaltres els que ens heu ferit greument. Són vosaltres els que ens heu foragitat sense raó de la societat. Són vosaltres els que ens heu esborrat del Contracte social. Vosaltres són els que ens heu fet renegats per naturalesa car ens heu excluit de la convenció que amb vosaltres ens unia».

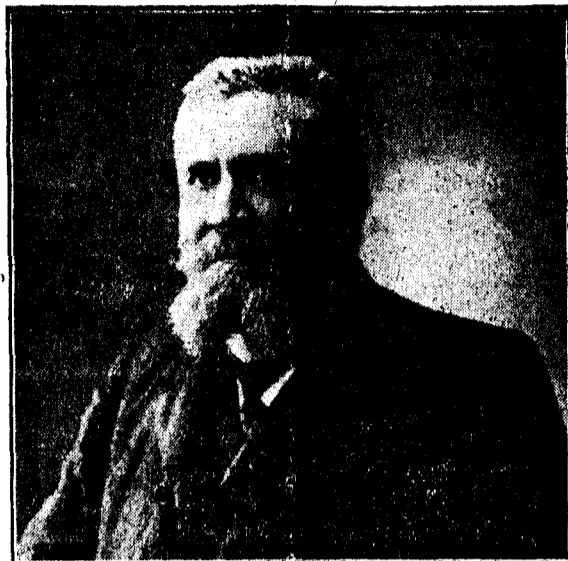
Així és com el proletariat, bon punt comença a heurir consciència de classe, protesta contra les lleis d'exclusió i de privilegi i clama que és la injustícia social ço que el col·loca fora de la societat i de la pàtria. Per al proletariat, la pàtria es confon amb el dret, rotundament.

Des dels primers dies s'afirma clarament que la pàtria proletària i humana és una concepció completament nova que sorgeix poc a poc de la consciència dels treballadors.

Jean Jaurès

Aquesta fulla és un camp obert, i accepta la col·laboració de tots els homes d'idealitat generosa. Dels articles signats en són responsables llurs autors.

Les grans figures del Socialisme

Jean Jaurès

Jaurès i la guerra

En els precisos moments en que més falta feien a la humanitat la poderosa intel·ligència i el gran cor de Jaurès, una mà criminal, armada per la maldad de la reacció, acabà amb aquella preciosa vida.

La mort del gran home fou obra de una persistent campanya d'odi i de difamació dels que havien tingut primordial interès en presentar el socialista pur i sincer com un traïdor per a França i com un greu perill per a la seva integritat.

Podia ésser Jaurès un obstacle a la guerra que estava a punt d'esclatar? Doncs, el mitjà més expedit consistia en suprimir-lo. I el gran enemic de la guerra, el defensor acèrrim de la pau, fou la primera víctima dels milions que en els interminables quatre anys de ferotges matances foren sacrificades.

Els principis de la guerra triomfaren aleshores, per acabar, al capdavant, amb la protesta unànime del món.

Com feu observar acertadament un escriptor, després de la guerra de 1870, a la vencedora Alemanya foren en gran nombre els escriptors que cantaren la guerra, enlairant-la i presentant-la com un poderós factor de progrés material dels pobles; en canvi, després de la conflagració iniciada en 1914, ni entre els vençuts ni entre els vencedors hi ha qui s'hagi atrevit a lloar el que ha sublevat la consciència de tots els pobles i de totes les races.

Jaurès, immolat per la guerra, ha sigut venjat, doncs, en la pròpia idea de la guerra.

El seus anhels de pau triomfaran indubtablement, quedant implantats en tots els àmbits de la terra.

La personalitat de Jaurès es destaca com a orador insigne, com a gran escriptor i sobretot com a home de un cor noble i generós, disposat en tot moment a la defensa dels humils.

Tots els obrers i tots els perseguits per la justícia burgesa tingueren en ell un amic i un conseller. Per això, socialistes, republicans, anarquistes i sindicalistes, és a dir, tots els elements progressius, sentien per ell, més que una gran simpatia, una veritable veneració. Només la brutal reacció el feu el blanc dels seus atacs, armant el braç del matador.

Deu anys han transcorregut des de l'horrible assassinat de l'home bo i sincer.

Les idees per les quals amb tant d'amor lluità s'obren pas per tot arreu, besllumen en pròxim triomf del socialisme.

França haurà les seves despulles, traslladant-les al Panteó.

Nosaltres haurem la seva memòria, treballant per l'adveniment d'una nova organització social.

J. Comaposada

DOS MOTS SOBRE JAURÈS

Jaurès va caure gloriosament. La vella humanitat atemptada orbanament contra la nova, la que s'apropa, la que, triomfal, realitzarà totes les aspiracions dels homes generosos i intel·ligents, representats aquella tarda de Juliol de 1914 per Jean Jaurès.

Jaurès no necessita elogis. No exigeix tampoc aquell incens i aquells estils de lloança, que confonen un socialista o un home assedegat de justícia d'avenir, amb un cristià. Particularment, per higiene mental, ens repugna tot el que fa tuf de cristianisme i postures cristianes. És així com l'apostolisme d'alguns homes dels partits més avençats, ens fa maliciar de la seva profunditat de la revolució,—d'aquesta revolució encara per fer al món que, en mans d'aquests apostòlics, fora només que una paròdia religiosa. Nosaltres, no podríem mai admetre tanta d'inconsciència, tan poca tragèdia, tan d'espectacle esbravat i tan poca alegria del triomf.

Això per a dir que no lloarem excessivament a Jaurès, no hauríem la llista d'epítets honors, no ens donarem a jere-miaques jaculatories, ni llença-

rem escaduceres femellines llàgrimes en el desè aniversari de la seva brutal mort. Jaurès no necessita res d'això.

Nosaltres pensem que el que diuen aniversaris com els de la mort de Jaurès, la veritable lliçó que amb la seva vida i la seva mort ens donen els herois veritablement humans, és ben altra i altrament concebuda. Ni plors, ni gemecs, ni lamentacions.

A suposar que ara fossim davant de la tomba de Jaurès, no ens perdriem deplorant per milionèssima volta la trista mort del gran lluitador. Això és només que literatura i retòrica i buida oratòria. I ja estem saciats fins el moll dels ossos de tanta frase, tants de paràgrafs i tants discursos. Davant de la tomba de Jaurès, nosaltres exigim a tots els dits avançats un

Jaurès, lliberal

Crec que és una idea molt respectable aquesta que ha tingut JUSTICIA SOCIAL de dedicar un número a Jaurès, assassinat ara fa anys per un feixista francès. La personalitat de Jaurès es pot enfocar de diferents punts de vista. És apassionant per tots cantons. Hi ha, però, un punt de vista que al meu entendre els enclou tots i que té alhora, en aquests moments de subversió integral, un interès màxim. Jaurès, tot i essent socialista, no va deixar ni un moment d'ésser un home lliberal: heu's aquí, al meu entendre, el que fa la seva gran superioritat.

Un revolucionari es mesura, abans que tot, pel grau de perill que representa per als conservadors. Jaurès fou un perill sempre. Un perill estant a l'oposició franca i decidida, i un perill encara més gros, quan posat darrera del ministeri Combes, en fou l'inspirador. Observem, però, que Jaurès fou un perill més en el camp polític que en el camp de lluita econòmica. Jaurès, socialista pur, sindicalista apolític, hauria deixat un rastre petit. Jaurès, en canvi, convençut que la lluita a la nostra època es planteja gairebé exclusivament en el camp de la polèmica entre liberals i reaccionaris o dictatorials, s'hi tirà de cap i volgué ésser el primer lliberal francès de la seva època. Si no hagués fet més que aquest descobriment, si no hagués cregut que hi ha al costat de la lluita de classes material una lluita de classes espiritual o política, restaria ja com un dels grans orientadors de la nostra època.

Els obrers — i jo em dic obrer perquè treballa les hores suficients — hauríem de tenir dret a una cosa: a que els nostres directores fossin intel·ligents. Ara bé: un home que està al davant d'un moviment social o públic ha de saber almenys a quin camp està plantejada la lluita. Si aquests directors veuen i diuen que la lluita està plantejada en el terreny exclusivament econòmic, contesto que no és veritat. La lluita està plantejada en el camp econòmic, però hi ha un altra lluita que acondiciona la primera, que és la lluita política. Sense un mínim de llibertat no hi pot haver, no pot funcionar, un sindicalisme apolític. Començar, doncs, per crear un sindicalisme apolític en un país sense llibertat és al menys volguer fer una casa començant per la teulada, o sigui, és volguer perdre el temps. Meditant sobre aquest tema, s'arriba fàcil i lògicament a la conclusió que en un país que no hi ha un mínim de llibertat, la lluita de classes no pot tenir un descapdellament franc. Una lluita suposa dos lluitadors, i si un d'aquests està lligat de peus i mans la lluita no existeix. Socialisme, sindicalisme apolític, perfectament: però, abans, lliberalisme.

Us demano perdó de tanta simplicitat, però les idees de Jaurès no són pas complexes ni antinaturals. Jaurès, fou un home lliberal. Què vol dir això? Vol dir que Jaurès tingué idees clares sobre la posició que els capellans, els militars i el poble han de tenir en un país perquè hi hagi un mínim d'ordre. El lliberalisme no vol pas dir sinó tenir aquestes idees clares. El poble ha de governar; els capellans i certes classes han de obeir al poble, perquè el poble els paga perquè obeeixin. Si això es romp, tot se'n va a terra i el país entra dins d'un estat anàrquic. En un estat anàrquic, no hi ha més norma que l'arbitrarietat, l'humor d'un home o d'una casta; no existint el control del poble ni l'exercici del dret de dir la veritat, un estat de subversió com l'actual d'Itàlia i algun altre Estat, per força s'ha de resoldre en un règim d'afèrisme desencadenat.

Jaurès fou el primer anticlerical en temps de la política religiosa del ministeri Combes; fou el primer antimilitarista en temps del procés Dreyfus; fou un partidari acèrrim del Parlament i de la llibertat de la premsa, perquè sense Parlament ni diaris no hi pot haver més que arbitrarietat, afèrisme i immoralitat. Ademés d'això, fou socialista. Però no hauria pogut ésser un socialista militant si el socialisme francès hagués estat sota el perill constant d'un cop d'Estat clèric-militar-plutocràtic. Compreneu la lliçó de Jaurès, la seva enorme superioritat, el seu sentit polític?

A casa nostra s'ha d'ésser anticlerical i materialista perquè l'espiritualisme pietista que domina és un element formidable de quietisme i d'ignorància que irà sempre aliat i farà el joc dels polítics reaccionaris; s'ha d'ésser enemic aferrissat de tot el que s'oposa a l'esperit civil; s'ha d'ésser republicà perquè la monarquia és la clau de tot; s'ha d'ésser demòcrata i parlamentari, perquè sense aquest control no hi pot haver més que immoralitat. Si a més a més de tot això voleu ésser socialistes, no seré pas jo qui m'hi oposi. Però recordeu-vos que no podreu exercir les vostres idees socials sense que el lliberalisme un garantitzi un mínim de llibertat.

Aquesta és la lliçó de Jaurès i el que ens ensenya. Es per això que fou un home perillós i per això el mataren els feixistes de París.

Josep Pla

jurament: «Declarem que ja no volem entre nosaltres, sinó als homes dels fets. Jurem que ens comprometem a actuar immediatament encara que ens costi la vida». Què? És que no ho sabem ben bé encara el que volem nosaltres? Sí!

A Jaurès, l'ideal li costà la vida. Era digne d'aquesta honor i d'aquesta malura. I ara és immortal. Fa deu anys que és en el cenacle dels immortals. En aquests deu anys, què ha millorat, en el fons, la seva espiritual família?—Davant de tanta misèria i tants misers resultats, davant de tan poca cosa assolida,

ha homes!—davant de tanta amargura, ja podeu plorar. Tindreu raó.

Cristòfor de Domènec

La misèria material i espiritual pot excusar, en certa mesura, la manca d'heroisme, mai justificar la nostra abjecció i la nostra vilesa

Biografia de Jaurès

Auguste-Marie-Joseph Jean Jaurès, com diuen els seus biògrafs francesos, nascut el 3 de Setembre de 1859, a Castres (Tarn), carrer Reclusaie, avui carrer Socurs Richard. Jaurès, fill del matrimoni Jean-Henri-Jules Jaurès, negociant, i de Maria-Adelaida...

Jaurès estudià amb el seu germà Lluis al col·legi de Castres de 1869 a 1876. Durant aquests set anys fou constantment el primer en totes les classes. Cal remarcar que, àdhuc en la classe de religió, era el primer. Jaurès era un deixeble model. En el col·legi de Castres, Jaurès, llegia fàcilment el llatí, sabia molt de grec i bastant d'alemany. Els clàssics l'entusiasmaven. En sabia pàgines senceres de memòria. Jaurès en aquesta època de la seva adolescència, s'agrajava apassionadament del camp i ajudava en les feines als pagesos com un veritable altre pagès.

Dormia i menjava com corresponia a la seva física corpulència. Perque era en cos i ànima un Tità. En 1880 fou nomenat catedràtic de filosofia al Liceu d'Albi. Un deixeble seu, Mr. Maurel, diu: «Jaurès parlava lentament, martellejant els mots. El gest era rar. El curs era donat sense notes amb un llenguatge impecable. La part d'improvització deuria ésser quasi nul·la. Ocurria, de vegades, de reprendre una part de la lliçó i la reproduïa exactament en idèntics termes. Jaurès en ésser davant dels seus deixebles ja havia fixat la lliçó i se la sabia de memòria.» En 1883 explicà a Toulouse i començà la seva col·laboració a «La Dépêche». Ensenms prenia part activa en les qüestions socials fent-se remarcar entre els obrers per la seva eloqüent intervenció en el Congrés de Viticulture de Toulouse.

Jaurès estudià amb el seu germà Lluis al col·legi de Castres de 1869 a 1876. Durant aquests set anys fou constantment el primer en totes les classes. Cal remarcar que, àdhuc en la classe de religió, era el primer. Jaurès era un deixeble model. En el col·legi de Castres, Jaurès, llegia fàcilment el llatí, sabia molt de grec i bastant d'alemany. Els clàssics l'entusiasmaven. En sabia pàgines senceres de memòria. Jaurès en aquesta època de la seva adolescència, s'agrajava apassionadament del camp i ajudava en les feines als pagesos com un veritable altre pagès.

Per exemple, durant un any no parlà més que de Déu i de l'ànima. Jaurès continuava escrivint un article a la setmana a «La Dépêche». Aquests articles foren reimpressos sota el títol de «Action Socialiste». Vers aquesta època Jaurès és nomenat tinent d'alcalde de l'Ajuntament de Toulouse. Li encarregaren el negociat o Comissió de Cultura—Instrucció pública. La seva gran obra municipal és la creació de l'escola de Medicina en Facultat. En l'acte de la inauguració—Maig 1891—, a la que assistí Carnot, el malafortat president de la República, Jaurès pronuncià un molt bell discurs sobre els tres ordres d'ensenyança. Havia conquerit l'estima de tothom, àdhuc dels adversaris polítics.

Jaurès era infadigable, treballava constantment i, era tan forta la seva intel·ligència, que podia pendre part en una discussió de les més vives tot redigit un capítol, que devia aparèixer a la mateixa nit, en una obra seva, l'«Histoire Socialiste». En 1904 fundà «l'Humanité»—diari que tothom coneix. En mig de tan de treball polític, Jaurès no deixava de llegir. Tingué temps per a reaprendre l'anglès i en un viatge a l'Amèrica del Sud, va

aprendre l'espanyol i el portuguès. Això dona una lleugera idea de la potència intel·lectual del líder del socialisme francès. Perquè Jaurès ha dit aquestes paraules de veritable líder: «El socialisme que abolirà tot privilegi de classe i totes les classes és una restitució de l'humanitat. Per això és per a tots un deure de justícia l'ésser socialista.» Veritat és però que Jaurès s'acosta més a Tolstoi que a Karl Marx. Seguir ara punt per punt la vida de Jaurès, és com llegir l'història política de França de 1904 a 1914, amb totes les seves passions, errades, intrigues i pàniques males voluntats. Bo i no hi ha esdeveniment polític de França, en que no prengui part activa Jaurès, universalment conegut, amic i lleial company de tots els socialistes del món, assistint, inviolablement a tots els Congressos internacionals. Jaurès representa la política més noble, més humana, més generosa, més enlairada, més previsora, més penetrant, més vident i ensem la més francesa, la que millor servia els veritables interessos d'Europa. Però se l'acusà d'antimilitarista, d'internacionalista, d'utopista, de visionari, de pacifista i l'ocasió arribada ningú no l'escotà. D'ésser eregut Jaurès, molts conflictes europeus no haurien esclatat. Perque Jaurès vivia un ideal de justícia social i d'humanitat alliberada de jous inútils. Això ho sentien fora de França. I bella prova n'és el triomfal viatge a l'Amèrica del Sud en 1911.

En mig de tan de treball polític, Jaurès no deixava de llegir. Tingué temps per a reaprendre l'anglès i en un viatge a l'Amèrica del Sud, va treballa per mantenir la pau. (Ovació.) El govern francès és el millor aliat de la pau, d'aquest admirable govern anglès que ha pres la iniciativa de la conciliació. I dona a Rússia consells de prudència i de paciència. En quan a nosaltres, el nostre deure és insistir perquè parli amb força a la Rússia, a fi de que s'abstingui. Però si, per dissort, la Rússia no en fes cas, el nostre deure és dir: «Nosaltres només coneixem un tractat; el tractat que ens lliga a la Raça humana.» (Ovació.) Heu's aquí el nostre deure, i expressant-lo, ens hem trobat d'acord amb els companys de l'Alemanya que demanen al seu govern que obligui a l'Austria a moderar els seus actes. I pot ésser que la nova de la qual suara us parlava provinguí en part de la voluntat dels proletaris alemanys. Per més que se sigui l'amo august, no es pot anar contra la voluntat de quatre milions de conciències il·lustrades. (Aclamacions.) Això és el que ens permet dir que ja existeix una diplomàcia socialista i que no actua per esbocinar els cors ni torbar les consciències. (Aplaudiments.) Així també, ciutadans, a l'ensens, en la sessió de l'Oficina socialista internacional, havem tingut la immensa joia de rebre la relació detallada de les manifestacions socialistes per les quals, cent mil homes berlinesos, malgrat els estudians chauvins de les nafres profètiques, a despit de la policia, han afirmat la seva voluntat de pau. Allà, malgrat el pes que gravita sobre seu i que dona més

Divagacions sobre la mort de Jaurès

Parlin els meus companys de la vida i fets d'En Jaurès; deixeu-me parlar a mi de la post-vida de la supervivència d'En Jaurès, dels fets realitzats després de mort. Un home com En Jaurès es projecta a través dels temps. No hi cap dins la seva tomba; bona part en queda fora; la de les seves accions futures, la de les seves accions no complertes. Quan la multitud empra el record d'un home, li va apuntant entre els seus serveis tots aquells que hauria d'haver realitzat, els fets que voldria que fossin executats i en el sentit que desitja que fossin executats; quan un home entra en el Wal·lala on l'heroi seu aprop dels déus, la col·lectivitat li clava a cops de mall tot alt sentit en les coses de la vida; tot noble gest executat amb gallardia és per ell. I l'heroi viu, viu enriquint-se cada dia amb les glorioses gestes en que l'esperit de les generacions noves vol ennoblir les grisors de la seva vida quotidiana.

Jaurès encara viu entre nosaltres; cada una de les fraccions en que el socialisme s'ha partit, lliga el seu cadàver sobre un cavall blanc i el porta a la lluita comanant els seus exèrcits. Cada dia pren nova vida prop d'ells, i junt amb ells escodet la seva tasca. Jaurès, brandant el seu cos pàl·lid que una taca de sang glavada ompla de tràgedia, guanya i perd batalles. En el cor de cada home reposen els herois hores silencioses i quietes; però quan els esdeveniments reclamen que aquell cor s'aixequi com un caire a oferir el seu sacrifici, l'heroi reviscola. No com una ombra, no com una blanca esperitualització, sinó ple de vida, amb carn i nervis, amb sang i ossos. I l'home segueix l'heroi estimat que va davant, guiat per un propi cor. S'ha dit que els morts manen els vius; no, els vius manen els morts. Els vius arregleren els exèrcits de morts gloriosos i els hi encomanen els seus neguits i els fan viure la vida de llavors, la vida del moment. Els que obeeixen la veu dels morts, són morts, tanmateix.

Però avui la seva veu com un tro que ressona de molt lluny, d'allà del misteri, no l'obren pas les nostres orelles, sinó els nostres cors; les seves paraules ja eren al nostre cor mateix. Avui Jaurès, heroi lluminós, espaordeix i retorna a la seva tomba els heros tenebrosos, plens de sang i retrusos de carnatge, reclamar en la seva mort com una alta víctima per a fer-los propicis. La cavalcada ferotge avui es retira udolant; el nostre Jaurès avança i el seu verb justicier, noble, promet als homes dies benaurats. Celebrem l'aniversari de la seva mort. Doncs bé! La copa ben alta: Per la nova vida d'En Jaurès.

Cot de Reddis'
ELS DRETS DE LES NACIONALITATS MAI NO HAN PRESCRIT.
JEAN JAURÈS

Carta de Jaurès
Esmena aforística
Si vols ésser ben servit, tu mateix fes-te el lli.
Així aconsellaven a un home senzill. Aquest respongué:
—No. Seria massa ben servit i pecat fóra. No.
—Doncs?
—Per modestia, crec que l'aforisme deu d'ésser així corregit:
«Si vols ésser ben servit, que un que en sapiga i en fassi el lli.»
Són els que en saben qui deuen de fer les coses,—àdhuc les meves:
I és més humà, molt més senzill, més educat i més pràctic. Com ho faria jo per a dormir en un lli fet per mi, que no en sé gens?
Els consellers gratuïts—i n'hi ha tant d'això—callaren.
BRAND
Ésser ignorat o desconegut dels homes, i no indignar-se'n, no és el més propi per un home eminentment virtuós?

El darrer discurs de Jaurès

Devem a Ernest Poisson, el qual recull pacientment els documents per fer un llibre sobre els últims jorns de Jaurès, l'haver tingut a les mans el nombre del Peuple, de Brussel·les, que conté la ressenya de la última manifestació en la qual participà el desaparegut tribu. Era el 29 de juliol de 1914. L'Oficina socialista internacional acabava de finir les seves dues sessions, en les quals s'havia decidit reunir a París, el nou d'agost, el Congrés mundial que s'havia de celebrar a Viena el dia 23. Un miting en el qual prengueren part Vandervelde, Haase, Morgari, Keir Hardie, Rouvanovitch, Troelstra, Jaurès, juntà, al Circ real, i fora del Circ, una immensa multitud. Jaurès ja no parlaria més en públic: després d'aquest jorn. El discurs que pronuncià constitueix, doncs, a l'ensens el seu acte públic i el seu últim judici sobre la crisi mundial.

«Una ovació inacabable saludà l'arribada a la tribuna del gran orador francès.— Cris de «Visca Jaurès», «Bravo», «Hurra!» «Visca França!» Jo diré als meus compatriotes, als meus camarades del Partit a França, amb quanta emoció he escoltat, jo que estic denun-

ciat com un sense pàtria, amb quina emoció he sentit aclamar aquí el record de la Gran Revolució. (Aplaudiments.) Nosaltres no som aquí per abandonar-nos a aquestes emocions, sinó per ajuntar les nostres forces de raó i de sentiment per bandejar la guerra. Hom diria que les diplomàcies han jurat enfollir els pobles. Ahir prop de les quatre, als passadissos de la Cambra, arribà el rumor de que la guerra anava a esclatar. El rumor era fals i se'n tranquil·litza una mica. I heu's-aquí que ben aviat, mentre nosaltres conferenciàvem a l'Oficina socialista internacional, arribà una nova dient que l'Austria havia promès no anexionar-se a Sèrbia (rialles) i que, mitjançant aquesta promesa, Rússia podia esperar! Es negocia. Sembla que s'accontentaran amb pendre una mica de sang de la Sèrbia (rialles). Tenim, doncs, una mica de respir per assegurar la pau. Més, a quina prova se sotmet a Europa? Quan vint segles de cristianisme han passat sobre els pobles, quan fa cent anys que han triomfat els principis dels Drets de l'Home, com és possible que milions d'homes puguin, sense saber el per què, sense que ho sàpiguen els seus directors, matar-se entre ells? Quan vaig pel carrer i pels arrabals, em pregunto, com en cada cor de dona, on vibren els sentiments materials, podrien agitar-se desseguit, per la voluntat dels directors, els horros més ombrius. (Aclamacions.) El que més me fereix és la intel·ligència de la diplomàcia. (Aplaudiments.) Esguardeu els diplomàtics de l'Austria-Hon-

gria. Acaben de realitzar una obra mestra; han obscurit totes les responsabilitats excepte les seves. Qualsevolgues que hagin sigut les follies dels altres dirigents al Marroc, a Trípoli, als Balkans, per la brutalitat de la seva nota, amb la barreja de violència i jesuïtisme, la diplomàcia sense haver volgut passar al primer lloc. (Aplaudiments.) I l'Alemanya? Si ha conegut la nota austriaca no té excusa en haver premès semblant pas. I si l'Alemanya oficial no l'ha conegut, què és la prudència governamental? (Rialles.) Què! Teniu un contracte que us lliga i us porta a la guerra i no sabeu el què us hi va arrossegar! Jo pregunto quin poble ha donat un semblant exemple d'anarquia. (Aplaudiments.) Si hom pogués llegir en el cor dels governants, no hi podria veure si estan contents del que han fet. Ells voldrien ésser grans; menen als pobles a la vora de l'abim. Però en el darrer moment vacillen. El cavall d'Atila s'esparvera encara, però es trabuca. (Aplaudiments.) Cal que aprofitem aquesta vacil·lació dels governants per organitzar la pau. Per nosaltres, socialistes francesos, el nostre deure és ben senzill; no tenim d'imposar al nostre govern una política de pau; ell la practica. Jo que no he duptat mai en atreure damunt la meua testa l'odi dels nostres reconstruïts, per la meua voluntat obstinada que no s'afeblirà mai (aclamacions) d'aproximació franco-alemanya, jo tinc el dret de dir que a l'hora actual el govern francès vol la pau i

treballa per mantenir la pau. (Ovació.) El govern francès és el millor aliat de la pau, d'aquest admirable govern anglès que ha pres la iniciativa de la conciliació. I dona a Rússia consells de prudència i de paciència. En quan a nosaltres, el nostre deure és insistir perquè parli amb força a la Rússia, a fi de que s'abstingui. Però si, per dissort, la Rússia no en fes cas, el nostre deure és dir: «Nosaltres només coneixem un tractat; el tractat que ens lliga a la Raça humana.» (Ovació.) Heu's aquí el nostre deure, i expressant-lo, ens hem trobat d'acord amb els companys de l'Alemanya que demanen al seu govern que obligui a l'Austria a moderar els seus actes. I pot ésser que la nova de la qual suara us parlava provinguí en part de la voluntat dels proletaris alemanys. Per més que se sigui l'amo august, no es pot anar contra la voluntat de quatre milions de conciències il·lustrades. (Aclamacions.) Això és el que ens permet dir que ja existeix una diplomàcia socialista i que no actua per esbocinar els cors ni torbar les consciències. (Aplaudiments.) Així també, ciutadans, a l'ensens, en la sessió de l'Oficina socialista internacional, havem tingut la immensa joia de rebre la relació detallada de les manifestacions socialistes per les quals, cent mil homes berlinesos, malgrat els estudians chauvins de les nafres profètiques, a despit de la policia, han afirmat la seva voluntat de pau. Allà, malgrat el pes que gravita sobre seu i que dona més

mérit als esforços llurs, han donat prova de coratge acumulant sobre les testes llurs, cada any, mesos i anys de presó, i em permeteu saludar a la dona valenta, Rosa Luxemburg, (aclamacions) que amb la flama del seu pensament traspasa el cor del proletariat alemany. Però mai, els socialistes alemanys hauran fet un servei més gran a la causa d'humanitat com durant el dia d'ahir. I quin servei ens han fet ahir a nosaltres, socialistes francesos! Els hem sentit dir moltes vegades: «Ahl com n'estaríem de tranquils, si tinguéssim a França socialistes moderats i calmes! Doncs bé, ahir els socialistes francesos anàren a Berlín (rialles) i en nombre de cent mil manifestaren. Enviarem socialistes francesos a Alemanya on hom els reclama i els alemanys ens enviàren son floret, ja que els nostres patriotes el reclamaven. (Aplaudiments.) Sabeu el què és el proletariat? Són masses d'homes, que, col·lectivament, tenen amor a la pau i horror a la guerra. Els patriotes, els nacionalistes, són els homes que col·lectivament tenen amor a la guerra i al carnatge. (Aclamacions successives.) Però quan damunt dels caps llurs senten l'amenaça dels conflictes, de les guerres que segaran existències burgeses i obreres, llavors es recorden que tenen amics i intenten aplacar la tempesta. (Rialles i aplaudiments.) Però pels amos absoluts, el terreny és minat. Si dins l'arrossegament mecànic i dins la borratxera dels primers combats,

reixen en arrossegar les masses a mesura que el títol acaba l'obra de les bales, a mesura que la misèria i la mort justaran la porta, els homes ja se reuen es guiaran vers els directores alemanys, francesos, russos, italians, demanant quines raons poden donar de tots aquests cadàvers, i aleshores la Revolució desencadenada els dirà: «Vés-te'n! demana perdó a Déu i als homes.» (Aclamacions.) Però si eviten la tempesta, aleshores espero que els pobles no oblidaran pas i diran: «És necessari evitar que l'espectre surti de sa tomba cada sis mesos per espantar el món. (Aclamacions perllongades.) Homes humans de tots els països, veieu aquí l'obra de pau i de justícia que hem de complir. El proletariat ja té el sentiment de la seva força i amb ferotgia més gran, milions de milions de proletaris, mitjançant llurs delegats, vindran a París per afirmar la voluntat llura de joia i a la pau.»

Tota la sala de peu dret agità els braços i els coradors i aclamà a l'orador durant cinc minuts. Es una manifestació emocionant, inoblidable. Vandervelde clou el miting recomanant calma a la multitud que surt cantant «La Internacional».

El socialisme de Jean Jaurès

A mesura que el temps passa, de totes les valors de l'apòstol i el màrtir de la causa de la Internacional, és el seu *humanisme* intel·ligent i cordial el que el record pietós dels deixebles exalta sobre tot en l'austera figura del Mestre. I és que una de les coses que més de mal han fet a l'expansió de les nostres doctrines alliberadores ha estat aquest *socialisme de caserna*, sustentat per alguns pobres d'esperit incapaces de capir la complexa sucusitat de la vida superior. Res més allunyat del doctrinarisme encogit dels que reduïen la qüestió social als fets econòmics primaris, que l'espiritualitat profunda de Jean Jaurès.

Pacifista ultrancer i actiu, el seu pacifisme no queia mai en el misticisme conformista tolestoïà, ni admetia altra pau que la que permet la vida dels pobles amb plena independència. No admetia altra pau que la pau amb dignitat; aquella dignitat que a voltes cal saber comprar amb el sacrifici de la pròpia sang.

Affiliat militarista per principi, estudiava paradoxicament i profunda l'organització del «poble en armes»—en un veritable somament no prostituit—per salvaguardar la llibertat nacional enfront el perill dels imperials estrangers, per a que el proletariat no tingués d'afegir «a la feixuga càrrega de la tirania capitalista, la no menys odiosa i pesada de la tirania forastera», segons les seves mateixes paraules.

Internacionalista fervent; abominava del simplisme retòric de la *uniformalització universal*, com a monstruosa «destrucció de la cultura humana», exaltant la bella harmonia de la humanitat una i diversa.

Opostat aferrissadament al nacionalisme—com escola política tradicionalista i xenòfoba—proclamava ardidament el principi de les nacionalitats, com estotjadores «del tresor i del geni de l'esperit humà».

Ell que tot ho sabé comprendre, tot ho sabé perdonar. En homenatge fervorós a l'alta memòria del Mestre, plantem, doncs, amics, als pobres companys que en aquestes hores d'angoixa no senten la nostra vexació col·lectiva, i convertint-se «modestament» en definidors del socialisme fulminen excomunions des d'una sala fúnebra...

El Socialisme d'en Jaurès—i el nostre—no té res que veure amb el «socialisme d'aixarop amb sifon» de quatre lacayos contentos.

R. Campalans

Jaurès següent triomfant a França

Al cap de poc del triomf del Bloc d'Esquerra, a França, el publicista espanyol Eduardo Ortega y Gasset, comentant la opinió general a França del trasllat dels restes del gran Jean Jaurès al Panteó, publica un interessant article a «La Libertad», de Madrid. Reproduïm i traduíem el trossos més interessants.

«L'ombra de Jaurès ha triomfat en aquestes eleccions.

La Lliga dels Drets de l'Home representada per Ferdinand Buisson, ja havia sol·licitat al Parlament la consagració de qui, segons diu, a la Cambra, tenia una amplitud d'intel·ligència i de cor, aliant-se l'orador i el poeta, el filòsof i l'historiador. La política conservadora va escatimar aquestes honors, que el temps, en depurar les glòries, les anul·la i les extingeix, a través de la opinió quasi unànim, que es fa efectives.

Quan, als finals del segle passat i en iniciar-se el present, la República es disposava a reunir al Panteó els seus noms gloriosos en la guerra, en les arts i en les ciències, es pogué fer el recompte de la brillantíssima activitat de l'esperit francès. Eren tants els que mereixien aquesta honor pòstuma, que calgué una severa crítica de les qualitats. Eça de Queiroz, llavors donà la definició del gran home: «El gran home és aquell que pel raonament assolí la major suma de veritat, o per la imaginació assolí la major suma de belle-

sa, o per l'acció resultats superiors que els dels seus conciutadans en la latitud del seu segle». El raonament, la imaginació, l'acció. Per tres les escales ha ascendit Jaurès. Amb l'aventatge que l'ascens ha estat guanyat en el camp de batalla de l'home civil amb el sacrifici de la seva vida.

Aquestes honors pòstumes, més que per la justícia d'honorar a un home, que ja fora bastant, s'han de concedir per egoisme de les societats. No hi ha res tan convenient com destacar a través de la glòria d'un ciutadà la noble idea que en ell germinà. Adquireix un sentit d'ensenyança davant de les multituds, d'un gran esforç educatiu, que de mica en mica va deixant als cervells una senyal ben útil. Amb la glorificació de Jaurès es senyala a l'avenir una ruta cap a la pau del món i es dona un pas més pel camí que ens ha de dur a fer impossible la barbàrie de la guerra, la cosa que du més calamitats. Si no fos possible la guerra, la força no actuaria; i la força no es barrejaria a allà on només hi ha d'imperar la justícia i la sobirania de les democràcies.

Estem segurs que els polítics d'esquerra francesos, els veritablement republicans, sabran honorar França amb aquest homenatge a la memòria Jaurès, que sempre sabé harmonitzar el Socialisme Internacional amb l'amor al país on nasqué.»

Pendre les frases retòriques com a fets consumats, és condició molt meridional.—PIO BAROJA

Angel Guimerà és mort!

El Mestre Angel Guimerà, el nostre veritable poeta, és mort! Delicat de temps ha, la mort ens l'ha pres!

Angel Guimerà representava el dramaturg, el poeta del poble. La seva personalitat literària era estimada i venerada per tots els catalans. Ell era el que portà gloriósament per tot el món les lletres modernes del nostre país. I és que Angel Guimerà era un home bo, generós, lliberal, humà. La seva vàlua no era solament nacional, sinó internacional.

L'Angel Guimerà era un poeta que cantà amb la veu del poble. La seva vida és per a tots exemplar.

Les seves paraules són una lliçó pels poetes joves, separats del poble deliberadament. Per això el poble no sap estimar-los com estimava i estima encara a D. Angel.

La seva figura venerable era coneguda i estimada per tothom. Al seu pas per la ciutat, amb la seva testa escabellada, el seu posat auster, apòstol, la seva esquena un poc curvada, el seu pas insegur, la seva calma, el poble el senyalava amb respecte i veneració. Angel Guimerà simbolitzava el nostre verb i el nostre esperit col·lectiu i el renaixement de les lletres catalanes.

Guimerà era un home del poble i sentia fonament tota la seva tragèdia i la injustícia que damunt seu passa. Recordem que la darrera signatura que va fer destinada al públic fou per a JUSTICIA SOCIAL, demanant l'indult del company Acher.

L'esperit i l'imatge d'aquest home serà immortal entre nosaltres.

Una nodrida representació de la «Unió Socialista de Catalunya» i la redacció del nostre periòdic assistiren a l'acte de l'enterrament, que revestí caràcters grandiosos. Plorem damunt la mortalla del Mestre!

El tenir preparat aquest número a la memòria de Jean Jaurès no ens deixa parlar més extensament del Poeta mort suara. Li dedicarem una bona part del número pròxim.

CRÒNIQUES XILENES

«El Conventillo»

«Conventillo», la casa del pobre a l'Amèrica, és una mena de construcció gran que es compon d'un pati voltat de cambres, les quals no tenen altra claror ni ventilació que la porta del dit pati. Cada cambra és habitada per una família diferent i el pati comú a tots, serveix per a rentar, cuinar, i fer-hi tot el servei. L'excusat també és un per tots els veïns.

A les cambres, amb tot i ésser reduïdes, hi viuen famílies nombroses, dormint-hi homes, dones i quitxailla barrejats. N'hi han que tenen el sol sense enrajolar i les parets fins a l'alçària d'un home, i per aquest mitjà es comuniquen els mals bafos d'una cambra a l'altra.

I aquests edificis bruts, malsans, anti-higiènic, d'aspecte verament repugnant, són una mina d'or per a llurs propietaris, car de cada habitació en treuen 25 o 30 pesos mesals, resultant que rendeix més un «Conventillo» que una bona casa de cinc pisos a Barcelona.

El «Conventillo» és l'açot del pobre. En surten tota mena de malalties i de desmoralitzacions, puix en la promiscuitat que viuen no pot ésser per menys. Els governants d'altres temps havien mirat de millorar-ho, però ara no se'n ocupen ja. A l'Argentina ja s'ha fet, si bé no deixa de produir els seus efectes malífics tocant a salut i a moral.

Si hom passa al vespre del dissabte del davant d'un «Conventillo» sent força gatzara de

guitarres i picaments de mans i veu la gent ballant la «Cueca», «potrillo» en mà. El «potrillo» és una mena de got on hi caben un parell de litres de vi i la «Cueca» el ball nacional de Xile. A cada descans del ball vinga trago, i després d'unes ballades, el més ignoscent que pot succeir és que geguin tots sota la taula. A voltes s'armen raons i les baralles acaben amb sang.

Quan hi ha epidèmies, allà comencen totes. Si mor un de pesta o tuberculossi—cosa molt freqüent—els altres han de geure a la mateixa cambra que el cadàver, respirant el baf emmetzinat tres o quatre dies, car la caixa la capten o la paga la Beneficència. Tan pobres són els obrers xilens!

En petjar per primer cop terres americanes, el «Conventillo» us crida dolorosament l'atenció. Què s'han fet de les riqueses d'Amèrica, si el major nombre de llurs fills han de viure aquesta misèria?

Carlota Góteres Valparaiso. Juny, 1924.

Molt interessant

Advertim a tots els subscriptors que es troben en descubi't de més d'un trimestre que els serà suspesa la tramesa del periòdic si abans de l'aparició del número pròxim no s'han posat al corrent de llur subscripció.

Ecos i comentaris

L'Ajuntament i les barraques

En una de les darreres sessions del nostre Ajuntament va ésser objecte d'un llarguissim debat l'afar de les barraques barcelonines.

Per manca de pisos habitables molts treballadors han de viure en condicions penosíssimes.

En els aduars africans s'hi viu millor que en certs barris barcelonins. Les barraques són una vergonya per a la ciutat.

Les barraques infectes dels suburbis ens posen davant dels ulls dels orasters en un nivell infra-europeu i inhumà.

Les barraques, focus de totes les epidèmies, són un perill pels que les habiten i pels que no les habiten.

Quan es donarà solució a aquest problema?

Nosaltres que tenim l'orgull d'ésser els que més hem aixecat la nostra veu per aturar aquest flagell, hem de confessar també amb dolor la creença de que aquest espantós problema està destinat a empojar indefinidament.

Solament el poble, des de les corporacions públiques pot fer alguna cosa. Però fins ara el poble s'ha limitat a cridar.

Mentres els regidors ben peixats deliberen, deliberen... els treballadors en el nostre premeditat aislamiento continuarem podrint-nos de misèria.

L'amnistia

Malgrat el temps transcorregut des de la publicació del R. D. d'amnistia, encara avui són molts els homes de bon cor que estan sofrint condemna, amb el dubte de si aquella amnistia els compren o no.

Llibertat! Quina cosa més voluble en mans de certs homes!

Els advocats

Contra tot el que feia suposar la lectura del R. D. d'amnistia, no han sigut compresos en la mateixa, els advocats del Col·legi de Barcelona, multats pel general Llussada.

Els nostres regidors que no acaben mai d'estudiar i resoldre els problemes més necessaris i inajornables, darrerament han donat proves d'una activitat insospitada, aprovant en pocs minuts la concessió d'un crèdit de dos milions i mig de pesetes, per acabar les obres del Palau de Pedralbes.

Felicitem a l'ex-socialista i actual regidor Salas Antón.

Un home que no vaell-la

El company Escofet és un home sòlid com una pedra, incommovible i fort. El company Escofet s'ha format per al seu ús particular un veritable cos de doctrina, que defensa contra tots els vents i tots els corrents.

El socialisme del company Escofet està en oberta oposició amb el d'altres homes del prestigi dels Jaurès, dels Alomar, i dels Fernando de los Rios. Però tot això al company no el commou, perquè, com hem dit, té un esperit molt macís.

Frases exemplars

El company Escofet, tot llegint l'estimat confrare «El Socialista», es probable que s'hagi donat compte de una frase de Baroja que publica sovint, com outrefilet, i que diu:

«Entre un lacayo contento y un lacayo descontento, ¿no es más lacayo el que está contento?»

Company Escofet, mediteu, mediteu aquesta frase!

Unamuno i Soriano

Després de totes les versions que s'han donat darrerament refe-

rents als senyors Unamuno i Soriano, sembla com provar-se que foren alliberats pel director de «Le Quotidien» M. Henri Dumay, el qual anà a cercar-les a bord d'un veler a Fuerte-Ventura.

Ja embarcats, va publicar-se el R. D. d'amnistia, al qual renunciaren a acollir-s'hi els senyors Unamuno i Soriano, que residiran fora d'Espanya, mentre ho creguin convenient.

«Revista de Catalunya»

El director de «Revista de Catalunya» ha decidit ampliar el número de col·laboradors, en forma que aquella publicació no resulti una obra restringida a un sol sector de la intel·lectualitat del nostre país.

Ha aparegut ja el primer número, en el que hi sobresurt un interessantíssim treball de crítica política escrit per Josep Pla.

El senyor Salas Antón

El segon dia d'aquesta famosa assemblea municipal que ara hem disfrutat, en la qual es posà en evidència la forma unió dels elements que han foragitat la política per a fer administració, es votaren per unanimitat dos milions i mig de pesetes pel Palau Reial de Pedralbes. El senyor Salas Antón, regidor de l'actual Ajuntament, feu constar que ell ho havia votat.

Cada dia més socialista, el senyor Salas Antón!

Nacionalisme

El senyor Espinar de Garzollin donà una conferència definint que cosa és «La Trazza»—els nostres companys no deuen ignorar l'existència d'aquesta entitat «patriòtica». Digué que «La Trazza» és eminentement nacionalista.

D'acord. Això, i res més que això, és el veritable nacionalisme.

La producció agrícola

D'un article d'En Joaquim Aguilera al «Bustus»:

«Espanya, con una superficie total de 50 millones de hectáreas, no llega a cultivar mas que 19 millones y medio, con una producción total, según el avance estadístico publicado por la Junta Agronómica en el año 1922, de 8.500 millones de pesetas, o sea un rendimiento bruto por hectárea, de unas 440 pesetas. ¿Puede darse nada mas pobre? Cataluña, a pesar de lo accidentado de su terreno, produce 918 pesetas para una superficie cultivada de poco más de un millón de hectáreas, con un rendimiento promedio, según los datos estadísticos a que antes me he referido, de cerca de 900 pesetas.»

En llibertat

Per estar compresos en el decret d'amnistia, durant aquests darrers dies, a Barcelona, han estat alliberats Manuel Casanovas, Amadeu Aguado, Eduard Sanjuan, Fortunat Barrabás, Joan Tñena, Manuel Sanchez, Genís Torres, Josep M.ª Corvera, Pere Salto, Joan Miquel, Santiago Múrcia, Gregori Daura, Pere Muñoz Gràcia, Francesc Iturbe i Josep Gener. A l'hora que escrivim aquestes ratlles ignorem si algun altre company o amic dels compresos en el decret d'amnistia ha estat posat en llibertat.

Com diem en un altre eco, encara en queden a la presó, ignorant quant se'ls donarà l'ordre de llibertat. Entre aquests s'hi troba el comunista David Rei, el qual, com a protesta, fa la vaga de la fam i es nega a comunicar. Lamentem que sigui ell sol el que ha pres aquesta actitud; si fossin tots els que estan compresos en el decret d'amnistia continuen a la presó, estem segurs que no es tindria tanta calma en alliberar-los, car ara ens els van posant al carrer amb compta-gotes.

Un article pòstum de Jaurès

Extraguem el contingut d'un llarguissim article pòstum del mestre, publicat a «Humanité» el dia 1 i 2 d'octubre de 1914. Aquest article és importantíssim, car resumeix la seva opinió davant de l'avenir.

«L'amor a la pau no exclou per res ni disminueix en absolut l'afar a la independència nacional. No és, per dir-ho així, una amor teòric que s'expressi en fórmules generals i d'ineficàcia, sinó una amor molt positiva, molt precisa i veritablement orgànica.

A mesura que el partit socialista creix, es veu obligat a definir les seves idees sobre l'exercit com a institució i a proposar la forma d'exercit que sembli conformar-se millor amb una democràcia moderna amb tendències a la justícia social, en una Europa, exposada encara a

tota mena de perills. La llei de tres anys ha tingut aquest curiós efecte: ha accelerat en el partit socialista i en la classe obrera en general l'estudi dels problemes militars. El partit ha après que no n'hi ha prou amb criticar, sinó que a més a més ha de donar a la nació garanties de seguretat superiors a les actuals. D'aquí la necessitat d'anallitzar els temes del problema, de definir quina és la funció actual de les forces que hi ha a les casernes, quina les de les reserves, i quina hauria d'ésser la seva funció més endavant. El proletariat ha pogut judicar aquestes coses amb el seu bon sentit i amb el coneixement directe que tot soldat ciutadà té de la vida militar. No els ha sorpres els socialistes trobar que les institucions estan pervertides per un esperit de rutina i una tendència decadent, resultats inevitables de no adaptar aquestes institucions a les forces vives del nou pensament, del nou ideal. Alhora, els socialistes han trobat un gran plaer intel·lectual en fer un projecte de defensa

nacional d'acord amb les condicions de la vida moderna.

De la mateixa manera que el partit socialista té un pla precís d'organització militar, també el té per a la conducta diplomàtica i, si es pot parlar així, per a l'organització del món en temps de pau. Afirmar la voluntat pacífica no tindria cap objecte si no es sabés damunt de quins fonaments ha de descansar aquesta pau.

En judicar tots aquests esdeveniments i proposar una conducta, els socialistes s'inspiren en un triple pensament. Que els pobles que han sofert les violències de la conquesta sien provistos de les garanties de llibertat i d'institucions d'autonomia que els permetin desenrotllar-se, pensar i obrar d'acord als seus propis gens, sense necessitat de modificar o trencar per la força els muntants creats per la força. No admeten que els drets de les nacionalitats hagin prescrit mai, però els mitjans de reclamar i realitzar aquests drets poden variar com les condicions de civi-

lització i com les condicions polítiques del món.

La democràcia és una gran força nova que dona solucions noves als mateixos problemes nacionals. És veritat que els irlandesos, o presos, expropiats, condemnats a la misèria per l'Anglaterra aristocràtica, han recorregut més d'un cop a la violència. En altre temps cometien delictes darrera delictes; però, ara, gràcies a la creixença de la democràcia anglesa, Irlanda no necessita recórrer a l'aixecament nacional. Per a obtenir el «Home Rule» no li ha calgut altra cosa que exercir una acció contínua al Parlament anglès (*). Quan es realitzà la llibertat a Rússia, els finlandesos assoliran les seves llibertats col·lectives. Quan es realitzà la democràcia a Rússia, a Alemanya i a Austrà-Hongria, el problema de Polònia, el de Schleswig, el d'Alsàcia-Lorena, i el de Bòsnia i la Herzegovina i Croàcia, queda-

(* Quan el gran Jaurès escrigué l'article semblava que el «Home Rule» era ja un fet. Fins força més tard, força anys més tard, Irlanda no ha tingut el «Home Rule», i, desgraciadament, calgueren violències i vessaments de sang.

ran resolts sense haver de tacar amb sang cap espasa. La direcció de l'esforç socialista al món és ben clara. Hom pot dir amb tota seguretat que es dirigeix a la solució dels problemes difícils que recauen damunt de l'Europa, i només d'ells.

Aquest segon principi és que Europa pot i ha de perseguir la seva expansió econòmica per tot el món sense menaçar la independència dels Estats ni cometre violències contra els pobles. Dividir Turquia no solament fóra una injustícia, sinó també despertar per tota l'extensió de l'Assia Menor les rivalitats dels governs europeus. Desunir la Xina, o intentar-ho, no solament fóra cometre un crim de detenir la formació d'un gros organisme que està intentant adaptar-se a les condicions de vida del món modern, sinó també provocar un formidable conflicte entre les diverses ambicions europees... És veritat que en apariència el procediment més convenient per a satisfer apetits és esclavitzar. Si més no, sembla més molestó obligar a

a una llarga i lenta penetració econòmica i desenrotllar relacions comercials amb tots els pobles sense ésser brutal amb ells, sense ésser agressiu. Però si aquesta tasca és més difícil, en canvi és més enlairada i fructífera.

Es millor, i aquest és el tercer principi proposat pels socialistes, negociar un acord entre els pobles europeus per a la lliure associació d'empreses industrials, comercials i financeres, que tendeixin a una millor administració d'aquest planeta. Res de fronteres protectores ni de monopolis, sinó una cooperació en la qual cada grup nacional tingui una influència proporcional al seu esforç real en la classe d'obra que ha decidit emprendre. Hi pot haver dificultats en l'aplicació d'aquest principi a casos concrets, però precisament això justifica la intervenció de l'arbitratge dirigit per un principi determinat. I, en general, serà fàcil conciliar tots els desitjos i donar llibertat d'acció a les forces reals i sinceres de la producció.

Pel número pròxim

Una bona part del número que ve de JUSTICIA SOCIAL està dedicada al Mestre Angel Guimerà, contenint la seva biografia, poesies seves i diversos articles. Publicarà, a més a més, els següents treballs:

La gent honrada

per Salvador Majó

Cròniques xilenes

per Carlota Góterres

Els hadocs d'Europa

per Cristòfor de Domènec

Alta política (fulletó)

per C. Fages de Climent

L'alcohol

per Ferran d'Egara

I altres articles de Serra i Moret, Comaposada, Ignasi Iglesias, Ramis, Demòphil, etc.

Als nostres corresponents

Fem present als nostres corresponents que les liquidacions deuen practicar-les cada fi de mes. Als negligents que no ho efectuen els girarem, carregant-los una pesseta per les despeses.

No admetem retorns de paper. Per això facturem els exemplars a 10 cts.

COOPERATIVA DE CONSUM

DEL C. A. de D. del C. i de la I.

Entitat Obrera

QUEVIURES de totes classes CAMISERIA

PERFUMERIA PANYERIA

Departament a domicili

Per a tots els socis del Centre

Als subscriptors de fora

El manteniment d'un periòdic com el nostre comporta un sacrifici constant. L'anormalitat actual fa més dura encara la vida de JUSTICIA SOCIAL.

Preguem a tots, vivament, vulguin ajudar a l'èxit de la nostra obra resuscitant-nos l'import de les subscripcions que s'ens eleven.

J. M. PROUS i VILA

LA LLUNA DINS EL LLAC

(CANÇONS I POEMES)

||||

Per comandes a la llibreria, Biblioteca, Llobera, 13. - Reus.

Treballador!

Signes dignes de la seva condició humana.

Com a home, t'has de sentir estimat i laborar amb el socialisme per l'adveniment d'una societat millor.

Com a productor, t'has d'aplegar dins les organitzacions obreres, i treballar pel millorament immediat dels teus germans.

Què fas pel millorament de la nostra societat? Com contribueix al manteniment de la premsa socialista i obrerista?

DE COL·LABORACIÓ

Unes paraules sobre "el sentit de la llibertat dels pobles"

En el núm. 36 de JUSTICIA SOCIAL corresponent al dia 5 de juliol, aparegué un article d'en Cot de Reddis en el qual s'hi parla d'un sentit de la llibertat dels pobles; del sentit que d'ell en tenen els homes de dreta.

Permeteu-me que jo avui parli d'un altre sentit, i permeteu que així com ell s'apoi en una realitat funesta, jo ho faci en l'ideal que portem dins tots els homes d'esquerra que feturen la llibertat dels pobles.

I permeteu-me que comenci per rebutjar amb tota fermesa la conclusió final del sudat article, en la que es diu que: «potser hi ha pobles que no hi tenen dret a la llibertat». No; aqueixa conclusió serà sempre antiliberal. Perquè acceptar-la, seria com acceptar que hi hagués individus als quals pogués negar-se aquell dret per raó de son caràcter o de son temperament, i això per mi i crec que per molts dels col·laboradors de JUSTICIA SOCIAL, és inadmissible; davant del dret a ésser lliures no hi pot haver categories d'homes ni de pobles.

Feta aqueixa afirmació i partint d'ella mateixa, probarem d'exposar el nostre ideal en el sentit de la llibertat dels pobles, ideal que s'allunya un xic del d'aquells que quan ne parlen pensen exclusivament en el seu poble, la qual cosa fa que el dia que assolixen la llibertat, se sentin egoistes fins a arribar a l'imperialisme. Per ells, la llibertat dels altres pobles és una cosa de la que es poden desentendre; és quelcom que ha de comportar lluita encara que sigui contra d'ells mateixos. Els passa quelcom semblant a molts obrers que, arribats a patrons, gairebé sempre tot el radicalisme que com a obrers sentien, després senten com a burgesos, fent un canvi de front ideal radicalísim.

Però així com a aquests obrers se'ls ha de negar l'esperit liberal, perquè abans i ara eren els seus interessos que els dominaven i no el seu esperit, així a aquells se'ls pot negar tot sentit de llibertat, ja que actuen o volen actuar com a tirans.

Però això no pot ésser de cap manera un tret de la nostra doctrina; això és i ha d'ésser un tret a tirar en cara a tots aquells que deien profesar-la i després han tirat eureka; òh-huc se'ls pot negar el nom d'homes... d'esquerra, no és que vagin a remolc de les dretes com diu en Cot de Reddis, no, és que són homes de dreta, perquè l'home que al davant d'un problema de llibertat col·lectiva li nega el seu dret, està en situació de negar un altre dia la llibertat individual, és a dir, és un home de reacció.

Nosaltres sentim l'ideal de la llibertat dels pobles, perquè tot el que sigui opressió ens remou l'ànima, i aquest ideal el sentim com a cosa immediata, com a un pas imprescindible en l'eterna evolució de les col·lectivitats cap a una finalitat més alta i més bella, cap a la total solidaritat humana. Nosaltres sentim que l'abolició de les fronteres no podrà ésser un fet fins que dins de totes les fronteres hi hagi veritables sentiments de llibertat, i això no podrà ésser fins que dintre, tothom s'hi senti lliure; nosaltres sentim i creiem que els homes no arribaran a un grau de germanor total, no sentiran l'esperit veritat de justícia, fins el dia que lliures completament no graviti sobre seu cap pes que els esclaviti.

La llibertat d'un poble—diu en Cot de Reddis—no és pas únicament el de ballar i cantar danses i cançons antigues, ni fer ús exclusiu del propi idioma ni tancar-se en una caixa de vori mirant sorrudament als altres pobles. Afegim nosaltres: no. La llibertat d'un poble és la plenitud en el compliment de tots els deures i en

l'exercici de tots els drets que la llibertat comporta.

Fixi's que posem els deures abans que els drets, en primer lloc perquè els deures d'una col·lectivitat són sempre superiors als seus drets, i perquè la responsabilitat d'uns homes que fa mal ús de la seva llibertat, ve multiplicada fins l'infinit pel poble que fa mal ús de la seva.

L'home lliure i el poble lliure han de tenir com a fita mai assolida la superació en el bé, i en la justícia; com a ideal suprem la perfecció; el jorn que tots els pobles siguin lliures, els homes estaran més aprop d'esser-ho, i el jorn que tots els homes en siguin, podrà pensar-se en la possibilitat que l'home sigui l'home, no el que és ara, un animal que pensa, galrebé sempre, només en defensar-se o en atacar els seus semblants.

Entre els seus arguments que contra el nostre ideal s'han esgrimit s'ha preguntat moltes vegades: Voleu convertir el món en un conjunt d'innombrables tribus? Voleu retornar a l'edat de pedra, trencant els lligams que avui uneixen als homes?

A la primera pregunta podríem contestar afirmativament; a la segona no podem contestar perquè sols pot ésser feta per qui no ens compren, ultra ésser una cosa moralment impossible encara que nosaltres ho volguéssim; i no podem desitjar el retorn a edats pretèrites, quan imaginem l'etapa de la llibertat dels pobles com un pas precís cap a la perfecció humana. Ara, a la primera, podem dir que sí. Volem un món repartit en tantes fraccions com sigui necessari, perquè els homes que visquin dins de cada una d'elles s'hi puguin sentir lliures, i junts amb plena capacitat de la seva responsabilitat, sense ambicions eixorques, i sense enveja, tinguem el camí obert i la voluntat franca d'anar amb el reste de la humanitat, amunt, sempre amunt.

Potser no posaran davant l'argument dels pobles sorgits de la passada guerra, i ens preguntaran, no us sentiu escèptics?, i contestarem fermament: No!

Perquè som homes d'ideal, perquè tenim una fe immensa en el destí de la humanitat, perquè pensem que l'home està lluny d'ésser perfecte, perquè creiem i perquè sabem que la llibertat d'aquests pobles és fictícia, perquè ells no són lliures, sinó esclaus dels que volgueren lliurar-los, i més que res són esclaus del materialisme més desenfrenat, dels prejudicis, són fills d'una de les èpoques més calamitoses de la història humana, i per sobre de tot són esclaus perquè volen esclavitzar.

No pot ésser lliure més que aquell que creu en la llibertat, i no pot creure en la llibertat, més que aquell que creu que els altres són tan dignes com ell de fruit-ne.

Heu's aci perquè els nous pobles no són lliures, perquè no són països de llibertat.

Joan Carreras

Quedant abolida la gran idea de la immortalitat, els homes s'uneixen més estretament, perquè en el successiu constitueixen el tot els uns pels altres. L'amor que dedicaven a Aquell que era la Immortalitat es decanta vers l'Univers, vers els homes, vers cada bri d'herba. Descobreixen en la Naturala fenòmens i misteris tals, que no havien pogut sospitar abans: gaiten a la Naturala amb ulls nous, com l'amant a sa estimada.

Es desperten i s'abracen uns amb altres amb el cor disposat a estimar perquè tenen la consciència de que llurs dies són breus, i que això és tot el que queda. (Diàleg de Versilof).

DOSTOIEVSKY

JA HA SORTIT EL PRIMER FULLET DE

Edicions de JUSTICIA SOCIAL

En vista de l'èxit assolit entre els nostres lectors, de la magnífica prosa del gran Màxim Gorki COMPANYI, publicada fa dues setmanes com a fulletó del nostre setmanari, la redacció ha cregut oportú fer un tiratge apart de la dita obra.

Amb COMPANYI de Màxim Gorki, doncs, inaugurarem les EDICIONS DE JUSTICIA SOCIAL.

Les EDICIONS DE JUSTICIA SOCIAL, després de COMPANYI de Màxim Gorki, publicarà altres obretes que anunciarem des d'aquestes pàgines.

COMPANYI de Màxim Gorki ha sortit ja.

Amics, adquiriu el primer número de les EDICIONS DE JUSTICIA SOCIAL.

De venda: als quioscs. Comandes: a la llibreria d'En Marçal Badia, de Reus. Preu: DEU CENTS.

Noves i documents

POLONIA. — Les minories nacionals.

El Parlament (Sejm) ha aprovat en tercera lectura una llei establint l'ús oficial de les llengües ukraniana, lituana i russo-blanca amb tota mena de relacions amb els governs locals i central, en els tribunals i en les escoles en tots els territoris on la majoria de la població parli quiscuna d'aquestes llengües. El projecte ha obtingut l'aprovació de tots els partits, tant de dreta com d'esquerra, i la decidida oposició dels representants de totes les minories nacionals de Polònia.

Els ukranians de la Galitzia oriental al·leguen que són ells tots sols els que han de decidir llur pròpia situació i no han d'acceptar favors d'altri. Els russo-blancs sostenen un punt de vista similar. Els jueus es queixen de no haver sigut inclosos en el projecte, cosa talment impracticable car els jueus estan escampats per tot el país ço que suposaria que tots els empleats de l'administració polaca haurien d'aprendre el yiddish del qual es parlen, demés, tres dialectes distints. Els lituans tampoc estan contents malgrat resultar força favorecuts, car són escassament 40.000 dintre de Polònia.

El que és evident és que aqueixes minories nacionals són gent de mal acorritar. Si visquessin en altres latituds, ja sabrien quin concepte té certa gent d'aquestes coses. No direm que l'acció del Govern polac sigui completament ideal, però les tendències que ara manifesta són altament lloables. Dintre de poc, presentarà al Sejm un projecte de llei regulant l'ús de l'alemany a Posonània, concedint-li també tots els honors oficials.

GRECIA. — La qüestió de l'armada.

Per tal de resoldre el conflicte suscitat amb la dimissió de 125 oficials actius de la marina de guerra, ha dimisit el ministre de Marina, Hajikyriakos i el Govern s'ha decidit per la reconstitució del Consell d'Almiralls, abolit en el període revolucionari. Actualment quedaven ja només 45 oficials adictes al Govern en la marina, després del moviment iniciat en 26 de juny.

Les manifestacions militars en favor i en contra del Govern no coneixen altra cosa que debilitar cada dia més la seva situació. Els homes més conspícus en política no volen tolerar l'intromissió dels militars en la governació del país. Però el mal costarà de curar. En agost de 1909 una Lliga d'oficials va voler el gabinet de Rallis i va intervenir en les funcions polítiques fins que pogueren persuadir-los de que es disolguessin voluntàriament, en març de 1910. En setembre de 1922; foren els militars que volcaren el govern de Triandafyllakos i obliguen al rei Constantí a abdicar. En octubre de 1923, la Lliga d'oficials va refer-se amb el propòsit de sostenir el govern provisional, però va dissoldre's per imposició de Venizelos qui va imposar aquesta condició per a retornar a Grècia. Però al cap de tres mesos va refer-se, conseguint la dimissió del gabinet Kafandaris i la proclamació de la República.

En aquests moments, el govern de Papanastasiu se sosté principalment per l'apoi dels militars i per això el Parlament i el poble l'abandonen més i més cada dia.

SANTO DOMINGO. — Retorn a la normalitat.

El dia 14 de juliol la República Dominicana va poguer celebrar l'aniversari de la presa de la Bastilla representant la seva vida normal i el regnes de la independència. La bandera nordamericana que des de l'any 1916 presidia la vergonyosa ocupació militar de l'illa va ésser arriada de tots els edificis públics i reemplaçada per la bandera dominicana.

Els Estats Units varen ocupar l'illa en virtut de la mala marxa administrativa del país, la qual, segons llurs aprehensions, comprometia la seguretat del deute que Santo Domingo tenia amb la poderosa República del Nord. Ara, restablerta la marxa econòmica, els americans l'abandonen novament clicant un període de dominació durant el qual, si han conseguit llur profit, no han pas recollit cap mica de glòria. Almenys tenen prou seny per a no convertir aquests períodes de violència i d'oprobri en una situació permanent.

Verificades les oportunes eleccions, varen resultar elegits el conegut home públic Horacio Vázquez per a President de la República i Velázquez per a vice-president. El ministeri que han constituït és el següent: Interior, policia, guerra i marina, Angel Soler; Afers estrangers, Angel Soler; Finances i comerç, José Dolores Alfonseca; Justícia i Instrucció pública, Pedro Lloveres Fumento; Comunica-

cions, Andrés Pastoriza; Agricultura i Immigració, Rafael Espatllat, i Higiene i beneficència, Pedro Ricart.

FRANÇA. — Participació en els beneficis industrials.

La Societat per a l'estudi pràctic de la participació en els beneficis, va celebrar el dia 7 de juliol en el Museu Social la seva 45.ª assemblea anyal, presidida per M. Paul Delombre, antic ex-ministre.

Després de felicitar-se de l'acord del Consell Superior del Treball proclamant la llibertat de l'aplicació del principi de participació en els beneficis, va convenir-se editar pròximament una «Guia pràctica», notable treball de recopilació degut a M. Albert Trombert, en el qual s'exposen un nombre infinit d'exemples que demostren les mil formes que són ensajades a França per a donar als obrers de la indústria i del comerç una participació en els beneficis de les empreses.

Varen donar-se diversos diplomes i distincions que la Societat confereix a les empreses que practiquen el sistema de participació, el nombre de les quals ha augmentat considerablement a França durant l'any 1923. En resum, la benemèrita entitat demostra que si coopera eficaçment en l'obra de difondre procediments de comprensió i de justícia entre la burgesia està molt lluny d'atènyer resultats que ofereixin una perspectiva de pau i de benaurança social com la que diuen anhelar i perseguir.

ESTATS UNITS. — Les eleccions presidencials.

La convenció del Partit democrata per a la designació de candidats a la Presidència i Vice-presidència de la República, celebrada darrerament a Nova York, ha sigut una assemblea extraordinàriament laboriosa i accelerada. Diferents candidats es disputaven la nominació sense obtenir cap d'ells la necessària majoria. Per fi, després de 102 votacions inefectives, les distintes fraccions varen posar-se d'acord, i proclamant per unanimitat en una nova votació a Mr. John W. Davis, ambaixador nordamericà a Londres en el període de 1918 a 1921.

La proclamació de Mr. Davis ha produït un efecte excel·lent minuant en gran proporció les probabilitats que tenia de triomfar, Mr. Calvin Coolidge, candidat del Partit republicà. El lector ja sap que Mr. Coolidge és l'actual President de la República, elegit Vice president en les darreres eleccions i elevat a la primera magistratura a la mort del President Harding. Les probabilitats de triomf de Mr. Davis són encara majors, des de que el Partit progressista (una escissió del Partit republicà creada per l'ex-president Roosevelt), en la seva convenció de Cleveland, ha acordat lluitar per a la Presidència de la República, designant com a candidat el conegut senador de Wisconsin Mr. Robert M. La Follette.

Després de la seva dominació, Mr. Davis ha fet aquestes breus i espacioses declaracions:—«No pot existir cap mena de compromís amb la reacció. Els principis liberals han de triomfar i triomfaràn. Es el manament de l'hora. Jo sabré complir-lo».

Cada poble reivindica per a sí, refusant-lo als altres, el dret a la violència, que és en son concepte «el Dret». Fa mig segle que la Força superava al Dret. Avui dia és ben pitjor: la Força és el Dret. Ella l'ha devorat. ROMAIN ROLLAND,

SETMANARI SOCIALISTA

Justicia Social

2.ª època

CIÈNCIES - LITERATURA - ARTS

REDACCIÓ:

Avut del Pl. 11, - BARCELONA

ADMINISTRACIÓ:

Marçal Badia, Llobera, 13. - REUS

REDACTORS I COL·LABORADORS:

Gabriel Alomar - Serra i Moret. - Josep Comaposada - Alfons Maseras - Dr. Aiguadé Miró - Cristòfor de Domènec - C. Fages de Climent - J. Lloveres i Arriaga - E. Canals - J. Pujol i Ferrater - Dr. Joaquim Xirau - Francesc X. Casals - "Aga" - Cecard Llatas - Dr. Montaner Paster Valldorera - Roberto Marruz - Manuel Galés - René Lyr - Joan Guàrdia - Alfred Gual - Dr. Andrés Ovejuna - Josep Ricart Sala - Manuel Escarot - Josep M.ª Pau i Sabater - J. Macasena i Mercadé - Rafael Campalans - Josep M.ª Tallado - Joan Montserrat - Enric Soler - Pere Noguera - F. Cañadas - Josep M.ª de Sureda - Ramon i Torralba - Manuel Alcaraz - Gerard - Dr. Casma Rufes - Ignasi Iglesias - Bosch Guinart - Benet Delmar - Joan Fontjussà - Balaguer - Rull - N. Rafols Camí - J. Francés - Joana Caradó - J. Duran i Guardià - Puig Puigós - Joan Giv. Dr. Josep Amador - Dr. J. Estadella Jord.

PREUS D'ABONAMENT:

Catalunya i Provincies: Trimestre, 2'50 ptes. - Mig any, 4'50 ptes. Un any, 8 ptes.

Estranger: Mig any, 5'75 ptes. Un any, 10'50 ptes.

JUSTICIA SOCIAL és l'únic periòdic socialista que es publica a Catalunya. Teniu el deure d'ajudar-lo.

SUSCRIVIU-VOS-HI

personalment a la redacció o a l'administració, o bé trametent l'import de l'abonament a l'administrador, amb segells de correu, gir postal, etc.

"ACCIO COOPERATISTA"

Paraboles de la Federació de Cooperatives de Catalunya

Articles doctrinals sobre cooperació: El moviment cooperatiu a Catalunya i a Espanya: Problemes socials relacionats amb la cooperació.

APAREIX GADA QUINZENA

Subscripció anyal: 4 ptes.

Redacció i Administració: Carders, 12, 1.ª

BARCELONA

Obrers del camp

Llegiu i propagueu

"LA TERRA"

SETMANARI POPULAR

PORTAVEU DE LA «UNIO DE BASAIRES DE CATALUNYA»

Es publica cada dissabte. 15 Cts.

Redacció i Administració: Carders, 12, 1.ª

BARCELONA

Primeres Noções d'Economia Política

CHARLES GIDE

Versió castellana de J. Caradó

Preu: 1'50 Ptes.

Avant-projecte d'una Llei de Cooperatives

J. SALAS ANTÓN

Preu: 0'75 Ptes.

Publicacions de Propaganda de Assis Cooperatives

Ruizcruces: Aurora, 11 bis.

Imp. BIBLIOTECA. - REUS.

Com podeu ajudar eficaçment a la nostra obra:

- I Suscrivint-vos a JUSTICIA SOCIAL pel termini més llarg possible. Així simplifiqueu la nostra feina administrativa i ens aporteu quantitat en el moment que ens són més necessàries.
- II Exigint que el quiosc o lloc de venda de periòdics on tingueu costum de comprar-ne tinguin JUSTICIA SOCIAL puntualment cada dissabte. El nostre periòdic es publica amb regularitat absoluta.
- III Interessant-vos per a que els venedors fixos exposin JUSTICIA SOCIAL en lloc ben visible, i demanant el nostre periòdic als venedors ambulants.
- IV Comprant setmanalment un quant nombre i reventant-los entre els vostres amics i companys de treball, augmentant cada setmana aquesta distribució amb un exemplar més.
- V Cercant nous subscriptors.
- VI Procurant que les Associacions, entitats, cooperatives, barberies, bars, etc. freqüentats per vosaltres, tinguin sempre JUSTICIA SOCIAL.
- VII Remesant els números lleiguts, que no vulgueu col·leccionar, als vostres amics de fora, recomanant-los l'atenta lectura i subscripció.
- VIII Si viviu fora de Barcelona, constituint, amb petits nuclis d'amics, «Comitès propagadors» de l'ideal de JUSTICIA SOCIAL per a fomentar la seva difusió.
- IX Organitzant entre els vostres companys subscripcions per ajudar a l'obra de JUSTICIA SOCIAL i remesant-nos mensualment les quantitats recaptades.
- X Cooperant periòdicament a la subscripció oberta per a ajudar JUSTICIA SOCIAL en la mesura, gran o xica, de les vostres possibilitats. Pensem que moltes aportacions modestes poden sumar una gran quantitat.